

DECLARAȚIE
cu privire la poziția
Partidului Muncitoresc Român
în
problemele mișcării comuniste
și muncitorești internaționale
adoptată de
Plenara lărgită a C.C. al P.M.R.
din aprilie 1964

EDITURA POLITICĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Proletari

DECLARAȚIE

cu privire la poziția

Partidului Muncitoresc Român

în

problemele mișcării comuniste

și muncitorești internaționale

adoptată de

Plenara lărgită a C.C. al P.M.R.

din aprilie 1964

EDITURA POLITICĂ

București — 1964

„Sciateia” nr. 6239 din 26 aprilie 1964

COMUNICAT

Între 15—22 aprilie 1964 a avut loc Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român. La Plenară au participat, în afară de membri și membri supleanți ai C.C. al P.M.R., miniștri, conducători ai unor instituții centrale, ai organizațiilor de masă și obștești, ai organelor locale de partid și de stat, precum și alți lucrători cu munci de răspundere din aparatul central de partid și de stat.

Plenara a ascultat darea de seamă cu privire la activitatea delegației Partidului Muncitoresc Român care a dus discuții cu delegațiile Partidului Comunist Chinez, Partidului Muncii din Coreea și Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Plenara Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român a aprobat în unanimitate acțiunile întreprinse de Biroul Politic al C.C. al P.M.R. în legătură cu polemica publică din mișcarea comunistă și muncitorească internațională și activitatea delegației Partidului Muncitoresc Român.

În cursul dezbaterilor, care au decurs în spirit de unitate deplină, Plenara lărgită a adoptat în unanimitate documente corespunzătoare, care vor fi date publicității.

DECLARAȚIE
cu privire la poziția
Partidului Muncitoresc Român
în problemele mișcării comuniste
și muncitorești internaționale
adoptată de
Plenara lărgită a C. C. al P. M. R.
din aprilie 1964

Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român din aprilie 1964 a ascultat și a dezbătut Darea de seamă cu privire la convorbirile avute de delegația Partidului Muncitoresc Român cu conducerea Partidului Comunist Chinez, a Partidului Muncii din Coreea și a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în problema unității mișcării comuniste și muncitorești. Plenara a aprobat în unanimitate acțiunile întreprinse de Biroul Politic al Comitetului Central în legătură cu polemica publică din mișcarea comunistă și muncitorească internațională, cât și activitatea delegației Partidului Muncitoresc Român.

I. ACȚIUNEA PARTIDULUI NOSTRU
ÎN VEDEREA ÎNCETĂRII POLEMICII PUBLICE

După cum este cunoscut, în ultimii ani, în mișcarea comunistă și muncitorească internațională au apărut deosebiri de vederi și de interpretare în probleme ale liniei generale a mișcării comuniste — aprecierea ca-

racterului epocii contemporane și a forțelor ei motrice, problema păcii și războiului, căile trecerii de la capitalism la socialism, normele relațiilor dintre partidele comuniste și muncitorești, dintre statele socialiste, precum și alte probleme.

În discutarea acestor probleme s-a ajuns la o polemică publică deosebit de ascuțită. În prezent, mișcarea comunistă mondială și lagărul socialist se află în fața pericolului scindării.

De la începerea polemicii publice, Partidul Muncitoresc Român a acordat întregul său sprijin propunerilor menite să pună capăt acesteia, a făcut în repetate rânduri apel și a insistat ca ea să înceteze neîntârziat, pronunțându-se pentru rezolvarea problemelor divergente potrivit normelor stabilite în comun la Consfăturile din 1957 și 1960 cu privire la relațiile dintre partidele comuniste.

La 4 februarie 1964, ziarul „Jenminjibao” și revista „Hunți” au publicat un articol polemic, în care, afirmându-se că istoria demonstrează că „mișcarea clasei muncitoare internaționale are tendința să se împartă în două”, se trăgea concluzia că această teză este valabilă și pentru mișcarea comunistă contemporană. Declarând că în mișcarea comunistă au luat extindere revizionismul și oportunismul, articolul susținea că „atît pe plan internațional cît și în fiecare țară în parte, oriunde oportunismul și revizionismul fac ravagii, o sciziune devine inevitabilă în rîndurile proletariatului” și că „unitatea, lupta și chiar sciziunile, precum și o unitate nouă pe o bază nouă — aceasta este dialectica dezvoltării mișcării clasei muncitoare internaționale”.

La 13 februarie 1964, C.C. al P.C.U.S. ne-a adus la cunoștință că a hotărît să dea publicității materialele plenarei sale privind divergențele cu P. C. Chinez; exprimînd părerea potrivit căreia capătă o tot mai mare actualitate convocarea Consfătuirii reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești, C.C. al P.C.U.S. preconiza o „ripostă colectivă din partea partidelor marxist-leniniste” față de concepțiile și acțiunile conducătorilor P. C. Chinez.

Toate acestea ne-au provocat o mare îngrijorare, întrucît agravau pericolul sciziunii care amenință mișcarea comunistă internațională.

Considerînd că este datoria fiecărui partid de a face tot ce este cu putință pentru a înlătura acest pericol, Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român a hotărît să adreseze Comitetului Central al P.C.U.S. și Comitetului Central al P. C. Chinez o propunere de încetare imediată a polemicii publice. Astfel, la 14 februarie 1964, în timpul lucrărilor plenarei Comitetului Central al P.C.U.S., Biroul Politic al C.C. al P.M.R. a adresat acestuia un apel tovarășesc insistent, de a nu publica materialele plenarei privind divergențele cu P. C. Chinez. Concomitent, Biroul Politic al C.C. al Partidului Muncitoresc Român s-a adresat Comitetului Central al P. C. Chinez cu același apel insistent de a pune capăt neîntîrziat polemicii publice, propunînd totodată tovarășilor chinezi o întîlnire între reprezentanții conducerilor superioare ale celor două partide pentru a discuta problema unității lagărului socialist și a mișcării comuniste mondiale.

Comitetul Central al P.C.U.S. ne-a răspuns în aceeași zi că, ținînd seama de intervenția P.M.R., a hotărît să

amîne publicarea materialelor plenarei și că se va abține de la publicarea de materiale polemice, dacă tovarășii chinezi vor înceta și ei polemica publică.

În ziua de 17 februarie 1964, Comitetul Central al partidului nostru a primit o scrisoare din partea tovarășului Mao Tze-dun, care arăta că C.C. al P. C. Chinez este de acord cu o întîlnire între reprezentanții conducătorilor superioare ale Partidului Comunist Chinez și Partidului Muncitoresc Român și invita în acest scop în China o delegație a partidului nostru. De asemenea, ni s-a comunicat că, dacă Partidul Muncitoresc Român a hotărît să trimită curînd în China delegația sa, Comitetul Central al P. C. Chinez poate temporar să nu dea publicității materiale polemice.

Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român a informat și celelalte partide frățești despre demersul întreprins, împărtășindu-le părerea că este necesar, în interesul găsirii căilor și metodelor pentru asigurarea unității, ca toate partidele comuniste și muncitorești să întrerupă polemica publică; în același timp, ne-am exprimat speranța că propunerile și poziția partidului nostru vor găsi înțelegere și sprijin.

În răspunsurile ce ne-au fost transmise, numeroase partide frățești au salutat inițiativa Partidului Muncitoresc Român și au apreciat-o ca deosebit de utilă, declarînd că ea se bucură de asentimentul lor.

În Republica Populară Chineză, delegația partidului nostru a avut convorbiri cu delegația Partidului Comunist Chinez și cu tovarășul Mao Tze-dun. S-au discutat, cu deplină sinceritate și în spirit tovarășesc, situația creată în mișcarea comunistă și muncitorească internațională,

precum și probleme de interes comun pentru cele două partide și țări. Schimbul de păreri a permis părților să-și cunoască reciproc, mai bine, punctele de vedere.

Obiectivul fundamental al delegației P.M.R. a fost obținerea acordului asupra unei încetări imediate a polemicii publice. Tovarășii chinezi au declarat că se poate pune capăt polemicii publice numai după ce, prin discuții bilaterale și multilaterale, se va ajunge la o înțelegere asupra condițiilor de încetare a acesteia. După părerea lor, pînă atunci polemica trebuie să continue, iar între timp pot avea loc convorbiri bilaterale între P. C. Chinez, P.C.U.S., precum și alte partide frățești.

Ca urmare a acțiunii Partidului Muncitoresc Român, polemica publică a fost întreruptă atât de P.C.U.S. cit și de P.C. Chinez, întrerupere care a durat timp de aproape o lună. Încurajată de acest fapt, precum și de ecoul pozitiv pe care l-a avut în mișcarea comunistă, delegația partidului nostru a propus C.C. al P. C. Chinez ca, cel puțin în perioada discutării condițiilor de încetare a acesteia, cele două părți să se abțină în continuare de la publicarea de materiale polemice. Această propunere nu a fost însă acceptată, tovarășii chinezi reafirmînd părerea lor că discuțiile pot avea loc și în timp ce se desfășoară polemica publică.

Răspunzînd invitației Partidului Muncii din Coreea, delegația partidului nostru a făcut o scurtă vizită în Republica Populară Democrată Coreeană. În cadrul schimbului de păreri avut cu tovarășul Kim Ir Sen și cu alți conducători ai Partidului Muncii din Coreea, delegația noastră a informat despre convorbirile purtate la Pekin și a expus poziția Partidului Muncitoresc Român în pro-

blemele de interes comun între cele două partide și țări ale noastre, solidarității lagărului socialist și unității mișcării comuniste mondiale.

După încheierea vizitei în China și Coreea, la întoarcerea spre țară, delegația noastră a avut în Uniunea Sovietică, la propunerea C.C. al P.M.R., convorbiri cu tovarășul Hrușciiov și cu alți conducători ai P.C.U.S. în problema unității țărilor socialiste și a mișcării comuniste mondiale. În cursul întâlnirilor, desfășurate într-o atmosferă de prietenie și înțelegere reciprocă, delegația noastră i-a informat pe tovarășii sovietici despre convorbirile purtate în China și Coreea și a exprimat din nou punctul de vedere al partidului nostru în problema încetării complete a polemicii publice.

Tovarășii sovietici au declarat că, deoarece partea chineză a redeschis polemica, ei sînt nevoiți să dea publicității raportul la plenară în problema divergențelor. În urma convorbirilor avute, tovarășii sovietici au căzut de acord să amine publicarea raportului declarînd că, dacă în urma unui nou demers al nostru, tovarășii chinezi vor fi de acord să înceteze polemica, partea sovietică este gata să procedeze în același fel și să nu reînceapă publicarea de materiale polemice.

În perioada cînd acțiunea partidului nostru era în curs, am fost informați despre un schimb de scrisori între C.C. al P.C. Chinez și C.C. al P.C.U.S. în care ambele partide — cu toate deosebirile de vederi asupra modului de abordare a problemei încetării polemicii, a termenelor preconizate și a altor măsuri — se pronunțau pentru continuarea convorbirilor dintre ele și pentru constituirea unei comisii în vederea pregătirii Con-

sfătuirii reprezentanților tuturor partidelor comuniste și muncitorești. După părerea noastră, aceste elemente comune pot constitui puncte de plecare pentru o acțiune în favoarea normalizării relațiilor din mișcarea comunistă.

După ce a ascultat Darea de seamă a delegației partidului nostru, Biroul Politic al Comitetului Central a luat hotărîrea să întreprindă o nouă acțiune pentru salvagardarea unității mișcării comuniste, propunînd Comitetului Central al P.C.U.S. și Comitetului Central al P.C. Chinez ca aceste două partide, împreună cu Partidul Muncitoresc Român, să adreseze în comun un Apel către toate partidele comuniste și muncitorești.

La 25 martie 1964, Comitetul Central al P.M.R. a trimis Comitetelor Centrale ale P.C.U.S. și P.C. Chinez proiectul Apelului; am menționat că în cazul acordului de principiu al ambelor partide cu acest demers, proiectul de Apel ar putea fi discutat și definitivat la o întîlnire a reprezentanților celor trei partide, urmînd ca pînă la definitivare atît unii, cît și alții să se abțină sub orice formă de la polemica publică.

La această propunere am primit răspuns numai din partea Comitetului Central al P.C.U.S. care, în scrisoarea sa din 28 martie 1964, ne-a comunicat că „în general C.C. al P.C.U.S. este de acord cu proiectul de Apel către partidele frățești pregătit de C.C. al P.M.R. Dacă și C.C. al P.C. Chinez va avea o atitudine pozitivă față de propunerea dv. privind încetarea imediată a polemicii sub orice formă și va fi de acord cu propunerea privind Apelul comun al P.C.U.S., P.C. Chinez și P.M.R. către toate partidele comuniste și muncitorești, noi sîntem de acord

să trecem imediat la examinarea proiectului de Apel pentru a elabora împreună textul său definitiv“.

La 31 martie 1964, presa chineză a publicat un nou articol redacțional al ziarului „Jenminjibao” și revistei „Hunți“.

La 3 aprilie 1964, presa sovietică a dat publicității materialele plenarei C.C. al P.C.U.S. din februarie 1964.

Polemica publică, la care participă numeroase partide frățești, se desfășoară cu intensitate crescândă. În mișcarea comunistă internațională s-a creat o situație deosebit de gravă. Se ridică problema perspectivelor acestei situații în cazul că nu se va pune capăt polemicii publice și ea va continua să încordeze raporturile între partidele comuniste și muncitorești, între statele socialiste, între popoarele acestor state, mărin­d pericolul sciziunii în mișcarea comunistă mondială, în lagărul țărilor socialiste.

Examinînd această stare de lucruri, Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român consideră necesar să-și expună mai pe larg punctul de vedere asupra principalelor probleme ale vieții sociale contemporane și ale dezvoltării mișcării comuniste și muncitorești internaționale, precum și asupra căilor de salvagardare a unității acesteia.

II. EPOCA NOASTRĂ, EPOCA TRECERII DE LA CAPITALISM LA SOCIALISM

Analiza realităților contemporane scoate în evidență uriașele transformări social-economice petrecute în lume, schimbarea raportului de forțe în favoarea socialismului, în primul rînd ca rezultat al formării sistemului mondial socialist.

Victoria noii orînduiri sociale într-un șir de state, cuprinzînd o treime a populației globului pămîntesc, a produs o spărtură imensă în frontul imperialist, a creat condiții noi, incomparabil mai favorabile luptei popoarelor pentru realizarea aspirațiilor lor de libertate și progres, a adus într-un stadiu nou întregul proces revoluționar mondial de trecere a omenirii de la capitalism la socialism. Astăzi nu există domeniu al evoluției societății, al vieții politice, economice și sociale, problemă a relațiilor de clasă din țările capitaliste, a mișcării de eliberare națională, a relațiilor internaționale și a luptei ideologice care să nu fie profund înfrîurită de existența sistemului mondial socialist.

În prezent se afirmă mai puternic ca oricînd rolul istoric al clasei muncitoare ca cea mai înaintată forță a societății, rolul partidelor comuniste și muncitorești ca avangardă a maselor largi populare în lupta pentru socialism și pace.

Transformările înnoitoare din lumea contemporană își găsesc o puternică expresie în avîntul mișcării de eliberare națională și în prăbușirea sistemului colonial, în lupta noilor state independente pentru consolidarea suveranității lor, pentru pace și dezvoltare economică și socială.

O amploare fără precedent a luat mișcarea de luptă pentru preîntîmpinarea războiului termonuclear și asigurarea păcii.

Restrîngerea sferei de acțiune a imperialismului ca rezultat al dezvoltării tuturor acestor forțe a determinat ascuțirea contradicțiilor economice, politice și sociale în lumea capitalistă. Deși chiar în condițiile adîncirii crizei sale generale, capitalismul dispune încă de posibilități de a înfăptui progrese în domeniul științei și tehnicii și de a realiza creșteri de producție în unele țări sau ramuri eco-

nomice, capacități importante de producție rămân nefolosite, se accentuează continuu fenomenele de instabilitate a economiei capitaliste. Concentrarea capitalurilor atât pe plan intern cât și internațional, crearea de mari uniuni monopoliste, creșterea atotputerniciei lor în viața de stat ascut antagonismele de clasă, contradicția dintre interesele monopolurilor și cele ale întregii națiuni.

Este izbitor decalajul dintre grupul de țări capitaliste înaintate din punct de vedere economic și numeroasele țări slab dezvoltate. Dacă astăzi există la ordinea zilei o problemă a țărilor slab dezvoltate, ea se datorește imperialismului, politicii coloniale care a creat această stare de lucruri, exploatând resursele țărilor slabe, împiedicând crearea în aceste țări a unei industrii naționale dezvoltate, frinind progresul lor. Lupta dusă sub forme diferite de aceste țări pentru înlăturarea urmărilor dominației coloniale creează noi contradicții în cadrul lumii capitaliste.

Se accentuează contradicțiile între marile uniuni monopoliste, între principalele puteri imperialiste, lupta dintre ele pentru surse de materii prime, pentru piețe și sfere de investiții, pentru poziții dominante în alianțele militare imperialiste.

Formarea de organizații economice interstatale sau de organisme suprastatale de genul „Pieței comune”, „Comunității Cărbunelui și Oțelului” și altele duce la intensificarea contradicțiilor interimperialiste, știrbind suveranitatea țărilor membre mai mici sau mai slabe. Se intensifică contradicțiile în cadrul Pieței comune, în special între principalele puteri membre ; între țările acestei grupări și alte state capitaliste ; între țările vest-europene și S.U.A. În acest ghem de contradicții Statele Unite ale Americii în-

cearcă să-și mențină pozițiile de forță conducătoare a lumii capitaliste, în timp ce în sens contrar acționează tendințele altor state imperialiste, care caută să iasă de sub tutela S.U.A.

Ca una din trăsăturile adîncirii crizei generale a capitalismului, se intensifică tendința spre restrîngerea democrației burgheze și se manifestă pronunțat criza ideologiei capitaliste care, cu toate vastele mijloace de influențare de care dispune, nu reușește să stăvilească forța de atracție, în continuă creștere, a ideilor socialismului.

La întrebarea care este conținutul principal al epocii noastre și care sînt factorii hotărîtori, principalele forțe motrice ale dezvoltării mondiale, viața impune un singur răspuns : conținutul principal al epocii actuale este trecerea de la capitalism la socialism ; în prezent conținutul, direcția și particularitățile principale ale dezvoltării istorice a societății omenești sînt determinate de sistemul mondial socialist, de forțele care luptă împotriva imperialismului, pentru transformarea socialistă a societății.

Clarificarea problemelor legate de aprecierea epocii contemporane și a principalelor ei caracteristici are o deosebită însemnătate principială și practică. Pe baza înțelegerii juste a cadrului social-istoric în care își desfășoară activitatea, a stadiului evoluției sociale, a aprecierii corecte a forțelor de clasă din fiecare țară și a raportului de forțe de pe arena mondială, partidele comuniste își elaborează o strategie și o tactică justă, își stabilesc obiective de luptă realiste.

Marx, Engels, Lenin acordau cea mai mare însemnătate studierii aprofundate a condițiilor istorice concrete și cereau comuniștilor să analizeze transformările ce apar în

cursul evoluției sociale pentru a trage pe această bază concluzii teoretice și practice corespunzătoare.

Există astăzi condiții internaționale mai favorabile ca oricând desfășurării luptei pentru eliberarea socială și națională a popoarelor, pentru pace și socialism. Polemica publică ascuțită din mișcarea comunistă împiedică folosirea din plin a acestor condiții, diminuează rolul și influența sistemului mondial socialist, abate partidele comuniste și muncitorești de la sarcinile lor majore, dăunează unității de luptă a clasei muncitoare internaționale și a mișcării de eliberare națională, dezorientează masele.

Așa cum sublinia Declarația Consfătuirii din 1960, în zilele noastre se impune ca o necesitate obiectivă unirea într-un singur torent, într-un unic șuvoi, a tuturor forțelor revoluționare și curentelor progresiste ale contemporaneității. Coeziunea lor strinsă, acțiunea lor unită constituie factorul hotărâtor al victoriei asupra imperialismului, al triumfului cauzei socialismului, eliberării naționale și păcii în lumea întreagă.

III. APĂRAREA PĂCII, CAUZA VITALĂ A ÎNTREGII OMENIRI

Pacea este năzuința arzătoare a întregii omeniri. În fața primejdiei grave pe care ar reprezenta-o pentru toate popoarele un nou război mondial ce ar atrage după sine calamități și suferințe incomparabile cu cele din trecutele războaie, mase populare din cele mai largi, forțe politice și sociale de pe toate continentele s-au ridicat la luptă pentru a salvarda și întări pacea.

Cel mai important rezultat obținut în ultimii ani în această luptă constă în faptul că pacea a fost menținută și s-a conturat un început de destindere în viața internațională. Întâmpină o tot mai mare împotrivire acțiunile cercurilor militariste agresive; în opinia publică mondială adepții războiului, promotorii încordării și ai cursei înarmărilor cunosc o izolare crescândă. Chiar și în cercuri conducătoare din țările capitaliste se manifestă aprecieri realiste, tendințe spre normalizarea relațiilor internaționale, spre evitarea evoluției evenimentelor în direcția unei conflagrații mondiale.

Pentru comuniști este absolut evident că natura agresivă și reacționară a imperialismului a rămas aceeași, că atâta timp cât el va dăinui, se va menține și terenul pentru războaie agresive. Cercurile extremiste, militariste nu renunță la ideea de a modifica cursul istoriei, care le este nefavorabil, de a înăbuși lupta de eliberare a popoarelor, folosind în acest scop orice mijloace, inclusiv armele.

O analiză științifică în scopul stabilirii unei politici juste nu se poate limita însă la constatarea caracteristicilor imperialismului, ci trebuie să țină seama de faptul hotărâtor că, deși esența acestuia nu s-a schimbat, s-a modificat radical raportul de forțe în favoarea păcii.

Imperialismului i se opun forțe uriașe, în continuă creștere: comunitatea țărilor socialiste, cu gigantica sa putere materială, clasa muncitoare din țările capitaliste, mișcarea de eliberare națională, statele care și-au dobândit recent independența, larma mișcare pentru apărarea păcii. Mobilizarea tuturor acestor forțe, unirea lor în cel mai larg front, lupta lor hotărâtă fac ca imperialismul să nu mai

poată acționa după bunul său plac pe arena internațională, pot zădărnici încercările cercurilor imperialiste de a arunca omenirea într-un nou război mondial, pot impune și consolida pacea. Comuniștii consideră drept misiunea lor istorică nu numai lichidarea exploatării pe scară mondială, ci și izbăvirea omenirii, încă în epoca actuală, de coșmarul unui nou război mondial și își consacră capacitatea și energia înfăptuirii acestei nobile misiuni.

Fără îndoială că existența armelor racheto-nucleare nu schimbă și nu poate schimba natura raporturilor între clasele antagoniste, legile luptei de clasă și ale dezvoltării societății pe calea progresului. Dar nu se poate nesocoti faptul că apariția, dezvoltarea și acumularea armelor nucleare au produs schimbări esențiale în modul de ducere a războiului, precum și în amploarea efectelor distructive pe care acesta le-ar avea pentru întreaga omenire. O conflagrație mondială, în care inevitabil s-ar folosi armele nucleare, ar duce la distrugerea unor țări și popoare întregi, beligerante sau nebeligerante, la transformarea în ruine a principalelor centre ale producției și culturii, la exterminarea a sute de milioane de oameni, ar crea o gravă primejdie biologică pentru specia umană, pentru viața pe pământ.

Sporirea continuă a forței de distrugere a armamentelor confirmă previziunile lui Engels și Lenin cu privire la urmările perfecționărilor în sfera tehnicii militare. Astfel, F. Engels sublinia că potrivit legilor interne ale mișcării dialectice, „militarismul, ca oricare alt fenomen istoric, piere de pe urma consecințelor propriiei sale dezvoltări”¹.

¹ F. Engels. „Anti-Dühring”, București, E.S.P.L.P. 1955, ed. III-a, p. 192.

Iar Lenin arăta, încă în 1918, că dezvoltarea cu pași repezi a tehnicii militare contribuie din ce în ce mai mult la agravarea caracterului distrugător al războiului și își exprimă convingerea că va veni o vreme când războiul va deveni atât de distrugător încât va fi în general imposibil.

Conștiente de marea răspundere ce le revine pentru viitorul omenirii, partidele comuniste consideră de datoria lor să dezvăluie proporțiile reale ale primejdiei războiului termonuclear pentru a mobiliza și a ridica la luptă hotărâtă clasa muncitoare internațională, forțele revoluționare, popoarele lumii întregi în scopul de a bara drumul războiului.

Militând pentru salvagardarea păcii, țările socialiste manifestă vigilență neslăbită, întăresc capacitatea lor de apărare pentru a putea da riposta cuvenită oricărui agresor. În această privință, o uriașă însemnătate are existența giganticei forțe racheto-nucleare făurită de Uniunea Sovietică și pusă în slujba securității țărilor socialiste și a păcii.

Dându-și seama de riscurile unui conflict nuclear pentru propriile lor țări, cercuri politice influente din Occident se pronunță pentru renunțarea la război ca mijloc de reglementare a problemelor internaționale, pentru o politică rațională.

O răspundere deosebită pentru menținerea și consolidarea păcii revine marilor puteri, în special celor care posedă arma nucleară. Dar nici un stat, mare sau mic, nu poate fi scutit de răspundere pentru asigurarea păcii. Fiecare stat are îndatorirea sfântă să militeze activ, neobosit, aducându-și propria contribuție la slăbirea încordării internaționale și la rezolvarea problemelor interstatale pe calea tratativelor.

La baza politicii externe a statelor socialiste se află principiul coexistenței pașnice între țări cu sisteme sociale diferite. Acest principiu presupune rezolvarea problemelor internaționale litigioase pe calea tratativelor, fără a se recurge la război, pe baza recunoașterii dreptului fiecărui popor de a-și hotări singur soarta, respectării suveranității și integrității teritoriale a statelor, deplinei egalități, neamestecului reciproc în treburile interne.

Coexistența pașnică între state cu orînduiri sociale diferite nu înseamnă abandonarea politicii de clasă, nu se referă la raporturile între clasele antagoniste, între exploatarea și exploații, între popoarele asuprite și asupritorii lor, nu înseamnă încetarea luptei dintre ideologia burgheză și ideologia socialistă. În condițiile coexistenței pașnice au continuat să se întărească forțele sistemului socialist mondial, să se dezvolte lupta clasei muncitoare din țările capitaliste, mișcarea de eliberare națională.

Politica de coexistență pașnică promovată de țările socialiste constituie unul din principalele izvoare ale prestigiului și prețurii de care se bucură socialismul în lumea întreagă, stă la temelia succeselor obținute pînă acum pe linia menținerii și consolidării păcii. Partidul Muncitoresc Român, poporul nostru dau o înaltă apreciere activității perseverente a Uniunii Sovietice, inițiativelor și propunerilor ei îndreptate spre slăbirea încordării internaționale, reglementarea pe calea tratativelor a problemelor internaționale litigioase, spre asigurarea unei păci trainice.

Așa cum a dovedit experiența, oamenii de stat, renunțînd la limbajul amenințărilor, manifestînd realism, înțelepciune, răbdare și perseverență, pot găsi prin tratative soluții reciproc acceptabile în cele mai complexe și

spinoase probleme ale relațiilor interstatale. A purta în acest mod tratative cu oricare dintre țările capitaliste în scopul rezolvării problemelor litigioase și îmbunătățirii relațiilor între state nu înseamnă cîtuși de puțin abdicarea de la principii, ci înseamnă slujirea intereselor păcii.

Metoda tratativelor în relațiile internaționale cere să se depună eforturi stăruitoare, să se manifeste elasticitate, să se țină seama de contradicțiile din lumea capitalistă, de existența acelor cercuri care apreciază lucid actualul raport de forțe pe arena mondială, să se folosească această situație pentru a obține o izolare a cercurilor ultrareacționare, promotoare ale încordării internaționale. O actualitate deosebită au în această privință recomandările lui Lenin : „...nu ne este indiferent — arăta el în 1922 — dacă avem de-a face cu acei reprezentanți ai taberei burgheze care tind să soluționeze problema prin război, sau cu aceia dintre reprezentanții ei care tind spre pacifism, oricît de defectuos ar fi acest pacifism și oricît de puțin ar rezista el, privit prin prisma comunismului, fie și unei umbre de critică“¹. În relațiile sale cu țările capitaliste, țara noastră se călăuzește după aceste înțelepte indicații leniniste, pronunțîndu-se cu consecvență pentru rezolvarea problemelor litigioase dintre state pe calea tratativelor.

Dezvoltarea comerțului, a relațiilor economice pe baza avantajelor reciproce, precum și extinderea legăturilor tehnico-științifice, a schimburilor culturale reprezintă un mijloc deosebit de important pentru promovarea coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite, pentru

¹ V. I. Lenin. Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 256.

îmbunătățirea climatului internațional, realizarea destinării și întărirea păcii în lume.

După cum este cunoscut, adepții „războiului rece“ au practicat vreme destul de îndelungată o politică de embargo și discriminări în relațiile comerciale cu țările socialiste, cu intenția de a frâna dezvoltarea lor. Dar această politică de îngustare a relațiilor economice nu numai că nu a izbutit să împiedice mersul înainte al țărilor socialiste, ci s-a în-tors împotriva inițiatorilor ei, prin efectele negative produse de încălcarea necesităților obiective ale dezvoltării relațiilor economice mondiale. Oamenii de afaceri din Occident, chiar și anumite cercuri economice din S.U.A., manifestă un interes crescând pentru dezvoltarea schimburilor comerciale cu țările socialiste.

Dezarmarea generală și totală este un obiectiv important al luptei pentru pace. Idee cu adânc răsunset în masele largi, problema dezarmării a fost pusă de mult de către conducătorii proletariatului ca o lozincă de luptă a partidului clasei muncitoare. Încă în deceniul al nouălea al secolului trecut Engels arăta : „În toate țările, păturile largi ale populației, asupra cărora apasă aproape în exclusivitate obligația de a furniza masa soldaților și de a plăti cea mai mare parte din impozite, cheamă la dezarmare“¹. Propuneri privind reducerea generală a armamentelor și dezarmarea generală au fost prezentate pentru prima oară, din indicația lui Lenin, de către statul sovietic, la Conferința de la Genova, din 1922. Ele și-au găsit continuarea și dezvoltarea în propunerile de dezarmare generală și totală susținute de delegația sovietică la Liga Națiunilor între anii 1927—1932.

¹ K. Marx și F. Engels, Opere, vol 22.

Problema dezarmării se pune astăzi cu o și mai mare acuitate datorită primejdiei pe care o reprezintă armele moderne, precum și enormei risipe de mijloace materiale pe care o implică înarmarea. După aprecierile O.N.U., pentru acumularea de arme de distrugere și întreținerea unor imense forțe armate, se cheltuiesc anual 120 miliarde de dolari, sumă care ar putea fi folosită pentru lichidarea înapoierii economice a unui mare număr de țări, a analfabetismului și bolilor, pentru îmbunătățirea vieții tuturor popoarelor.

Pentru omenire ar avea o importanță istorică adoptarea programului de dezarmare generală și totală, preconizat de Uniunea Sovietică și susținut de celelalte țări socialiste și de alte state iubitoare de pace, program care prevede interzicerea și încetarea producției oricărui gen de arme, inclusiv cea atomică, cu hidrogen, chimică, bacteriologică, distrugerea stocurilor, distrugerea tuturor mijloacelor de transportare a armelor nucleare la țintă, lichidarea tuturor bazelor militare de pe teritorii străine, desființarea tuturor forțelor armate.

Cercurile monopoliste cele mai agresive, profitoare ale cursei înarmărilor, se opun cu înverșunare oricărei măsuri în direcția dezarmării și destinderii încordării. Lupta pentru pace, pentru dezarmare are un profund caracter anti-imperialist, mobilizează și unește masele largi populare, popoarele lumii tocmai împotriva cercurilor agresive ale imperialismului, împotriva celor mai reacționare forțe din societatea contemporană.

Așa cum se arată în Declarația Consfătuirii din 1960, „lupta trebuie dusă cu o amplitudine crescândă, urmărind cu perseverență rezultate reale : interzicerea experiențelor cu

arme nucleare și a fabricării acestor arme, lichidarea blocurilor militare și a bazelor militare de pe teritoriile străine, reducerea considerabilă a forțelor armate și a armamentelor, netezindu-se astfel calea spre dezarmarea generală¹. Pe această cale trebuie înaintat cu perseverență, adoptându-se orice măsuri de natură să favorizeze destinderea, să apropie rezolvarea problemei dezarmării.

În acest sens apreciem însemnătatea Tratatului de la Moscova privind interzicerea experiențelor cu armele nucleare în atmosferă, în cosmos și sub apă — semnat, printre primele state, de către R. P. Română. Încheierea lui constituie un succes al acțiunii desfășurate de forțele păcii pentru a se pune capăt contaminării aerului și apei în urma radiațiilor, care periclitau de pe acum sănătatea și viața oamenilor, întărește hotărârea popoarelor de a lupta cu și mai mare energie pentru încetarea oricăror experiențe nucleare, pentru interzicerea armelor atomice, pentru înfăptuirea dezarmării. Deși nu rezolvă problemele majore ale preîntâmpinării războiului, însemnătatea tratatului constă în faptul că el a contribuit la o anumită înseninare a atmosferei internaționale, încheierea sa demonstrând că problemele internaționale litigioase pot fi rezolvate pe calea tratatelor. Iată de ce considerăm nejust să se califice acest tratat ca un act de trădare a intereselor popoarelor din țările lagărului socialist, o mare înșelătorie sau o expresie a alierii cu forțele războiului împotriva forțelor păcii, a alierii cu imperialismul împotriva socialismului.

Republica Populară Română promovează o politică de dezvoltare a legăturilor de prietenie și colaborare frățească

¹ „Declarația Consfătuirii partidelor comuniste și muncitorești (noiembrie 1960)”, București, Editura politică, 1960, p. 38.

cu toate țările socialiste, de întărire continuă a unității la-
gărului socialist, de solidaritate și sprijinire hotărîtă a miș-
cării de eliberare a popoarelor, de dezvoltare a relațiilor de
colaborare cu țările cu altă orinduire social-politică, pe
baza principiilor coexistenței pașnice. Unindu-și eforturile
cu celelalte țări socialiste, cu toate forțele păcii și progresu-
lui, țara noastră militează neabătut pentru destinderea
internațională, zădărnicierea acțiunilor cercurilor agresive,
înfăptuirea dezarmării, pentru întărirea păcii și prieteniei
între popoare.

Sintem pentru desființarea oricăror blocuri militare și,
ca o măsură tranzitorie în acest sens, ne declarăm pentru
încheierea unui pact de neagresiune între Organizația Tra-
tatului de la Varșovia și Pactul Atlanticului de Nord.

Țara noastră se pronunță în favoarea creării de zone
denuclearizate ca un mijloc de slăbire a primejdiei de
război. Susținem proiectele pentru înfăptuirea unor astfel
de zone în Europa Centrală și de Nord, America Latină,
Africa, zona Pacificului și în alte regiuni ale lumii și depu-
nem eforturi perseverente pentru transformarea Balcanilor
într-o zonă fără arme nucleare, o zonă a păcii și colaborării
internaționale.

Considerăm că lichidarea rămășițelor celui de-al doilea
război mondial prin încheierea Tratatului de pace german
ar avea o mare însemnătate pentru eliminarea primejdiilor
pe care le creează la adresa păcii în Europa cercurile
revanșarde.

Apreciind rolul ce revine Organizației Națiunilor Unite
în asigurarea păcii și dezvoltarea colaborării internaționale,
România subliniază necesitatea ca această organizație să
devină cu adevărat universală și, în acest scop, se pronunță

consecvent pentru restabilirea neîntârziată a drepturilor legitime ale Republicii Populare Chineze la O.N.U.

Chezăşia victoriei cauzei păcii stă în unitatea ţărilor socialiste — forţa de bază a luptei pentru pace, în unitatea partidelor comuniste şi muncitoreşti — avangarda acestei lupte. Este o sarcină arzătoare a ţărilor socialiste, a partidelor frăţeşti de a nu admite nimic ce ar putea duce la slăbirea forţelor păcii, de a milita pentru unirea strînsă a tuturor acestor forţe într-un uriaş front de luptă, de a le mobiliza la noi acţiuni hotărîte pentru asigurarea păcii.

IV. SISTEMUL MONDIAL SOCIALIST, FACTOR DETERMINANT AL DEZVOLTĂRII ISTORICE

Influenţa determinantă exercitată de sistemul mondial socialist asupra dezvoltării istorice este indisolubil legată de forţa pe care el o constituie pe toate planurile — economic, politic şi social.

Pe plan economic, datorită ritmurilor rapide de dezvoltare industrială, mai înalte decît cele din lumea capitalistă, ponderea sistemului mondial socialist în producţia industrială mondială a crescut de la 20 la sută în 1950 la 38 la sută în 1963.

În Uniunea Sovietică se realizează cu succes construcţia desfăşurată a comunismului; avîntul forţelor de producţie îşi găseşte expresie în îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor planului septenal; U.R.S.S. ocupă primul loc din lume în ce priveşte volumul producţiei la o serie de produse industriale; se înfăptuieşte un vast program de dezvoltare a agriculturii. Remarcabile rezultate au fost

obținute pe tărîm tehnic-științific și cultural, în creșterea bunăstării poporului.

În R.P. Chineză, ca rezultat al eforturilor depuse în perioada celor două planuri cincinale, s-a creat baza industrializării socialiste a țării. În cursul anului 1963 au fost obținute succese însemnate în creșterea producției industriale și agricole, în dezvoltarea economiei naționale și îmbunătățirea continuă a vieții celor ce muncesc.

Realizări importante au obținut și celelalte țări socialiste în domeniul economiei și culturii, științei și tehnicii; mai multe țări socialiste, între care și România, au intrat în etapa desăvârșirii construcției socialiste.

Înfăptuirea unei opere atât de vaste cum este construirea societății noi impune soluționarea a numeroase probleme complexe; în rezolvarea acestora pot să apară greutăți, să aibă loc greșeli, dar ceea ce este caracteristic evoluției țărilor socialiste sînt marile succese în înflorirea economiei și culturii, în dezvoltarea continuă a orînduirii sociale și de stat.

Corespunzător schimbărilor petrecute în baza economică, s-au produs adînci transformări în structura socială a acestor țări, s-a format o societate nouă, s-au întărit alianța clasei muncitoare cu masele țărănimii sub conducerea clasei muncitoare, unitatea moral-politică a poporului. Acumulînd o bogată experiență, partidele comuniste și muncitorești constituie forța politică conducătoare a societății. Se dezvoltă democrația socialistă, puterea populară și-a dovedit trăinicia.

Prin rezultatele pe care le obțin, țările socialiste demonstrează că socialismul lichidează tarele, inegalitățile și contradicțiile inerente capitalismului, făurește o orînduire

duire socială dreaptă, superioară, creează condițiile unei înalte productivități a muncii în neîntreruptă creștere, asigură dezvoltarea continuă și folosirea deplină a mijloacelor tehnice și științifice create de geniul uman, are ca țel fundamental satisfacerea maximă a nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale celor ce muncesc.

Desigur, o analiză obiectivă nu poate face abstracție de faptul că majoritatea țărilor în care a învins socialismul au pornit de la un nivel economic coborît. Drumul pe care l-au străbătut într-un răstimp istoric scurt, succesele însemnate obținute în opera de industrializare, continua micșorare a decalajului față de țările capitaliste înaintate arată că numai socialismul deschide tuturor popoarelor posibilități de progres rapid. Aceste rezultate contrastează izbitor cu dezvoltarea inegală și cu instabilitatea caracteristice economiei țărilor capitaliste, cu incapacitatea sistemului capitalist de a scoate din starea de înapoiere economică și culturală țările slab dezvoltate — care constituie covârșitoarea majoritate a lumii capitaliste.

Realizările țărilor socialiste și perspectivele spre care ele se îndreaptă au un puternic ecou internațional, însuflețesc masele oamenilor muncii din țările capitaliste la lupta revoluționară, sub conducerea partidelor comuniste și muncitorești, pentru răsturnarea domniei capitalului și instaurarea puterii celor ce muncesc, constituie un îndemn la transformarea socialistă a societății. Se confirmă previziunea lui Lenin care, încă de la apariția primului stat socialist, sublinia importanța întrecerii istorice dintre capitalism și socialism.

Construirea noii societăți este opera istorică a poporului din țara respectivă, rodul activității sale creatoare, al eforturilor și muncii sale.

Succesele obținute de R.P. Română, ca și de celelalte țări socialiste, arată că soluționarea cu succes a sarcinilor dezvoltării economiei depinde în primul rînd de folosirea tuturor posibilităților interne ale fiecărei țări, prin mobilizarea intensă a propriilor forțe și maxima valorificare a resurselor ei naturale. Hotărîtoare pentru dezvoltarea țărilor care au moștenit de la capitalism o stare de înapoiere economică este industrializarea socialistă, singura cale prin care se asigură creșterea armonioasă, echilibrată, pe o linie mereu ascendentă și în ritm rapid a întregii economii naționale, sporirea continuă a productivității muncii sociale, dezvoltarea intensivă și complexă a agriculturii, ridicarea sistematică a nivelului de trai al poporului. Rezultatele obținute de țara noastră în toate domeniile construcției socialiste sînt indisolubil legate de această politică aplicată în mod consecvent de Partidul Muncitoresc Român.

Progresul economic și tehnico-științific al țărilor socialiste se sprijină totodată pe relațiile de colaborare și întrajutorare statornicite între ele. Aceste relații rodnice au cunoscut și cunosc o continuă dezvoltare; ele și-au dovedit eficacitatea aducînd o contribuție de o deosebită însemnătate la succesele repurtate de țările socialiste.

În vederea deplinei folosiri a avantajelor acestor relații a fost constituit Consiliul de Ajutor Economic Reciproc care, potrivit statutului său, are ca scop să contribuie, prin unirea și coordonarea eforturilor, la dezvoltarea economiei naționale, la accelerarea progresului economic și tehnic, la ridicarea nivelului de industrializare al țărilor mai puțin dezvoltate, la creșterea continuă a productivității muncii și la ridicarea neîncetată a bunăstării popoarelor țărilor membre.

Colaborarea în cadrul C.A.E.R. se desfășoară potrivit principiilor egalității depline în drepturi, respectării suveranității și intereselor naționale, avantajului reciproc și intrajutorării tovarășești.

În ce privește metoda colaborării economice, țările socialiste membre ale C.A.E.R. au stabilit că mijlocul principal de înlăptuire a diviziunii internaționale socialiste a muncii, forma principală de colaborare între economiile lor naționale este coordonarea planurilor pe baza înțelegerilor bi și multilaterale.

Pe parcursul dezvoltării relațiilor de colaborare între țările socialiste membre ale C.A.E.R. s-au preconizat forme și măsuri ca planul unic și organul unic de planificare, comun pentru toate țările membre, uniunile interstatale tehnico-productive de ramură, întreprinderile proprietate comună a mai multor țări, complexe economice interstatale etc.

Partidul nostru și-a exprimat cu toată claritatea punctul său de vedere, arătând că, întrucât esența măsurilor preconizate constă în trecerea unor funcții de conducere economică din competența statului respectiv în atribuțiile unor organe sau organisme suprastatale, ele nu sînt corespunzătoare principiilor care stau la baza relațiilor dintre țările socialiste.

Ideea organului unic de planificare, comun pentru toate țările din C.A.E.R., comportă implicații economice și politice dintre cele mai serioase. Conducerea planificată a economiei naționale este unul din atributele fundamentale, esențiale și inalienabile ale suveranității statului socialist — planul de stat fiind principalul instrument prin care acesta își realizează obiectivele sale politice

și social-economice, stabilește direcțiile și ritmul de dezvoltare a economiei naționale, proporțiile ei fundamentale, acumulările, măsurile pentru ridicarea nivelului de trai material și cultural al poporului. Suveranitatea statului socialist presupune ca el să dispună efectiv și integral de mijloacele îndeplinirii practice a acestor atribuții, deținând în mâinile sale totalitatea pîrghiilor de conducere a vieții economice și sociale. Trecerea unor asemenea pîrghii în competența unor organe suprastatale sau extrastatale ar transforma suveranitatea într-o noțiune lipsită de conținut.

Toate acestea sînt întrutotul valabile și în ce privește uniunile interstatale tehnico-productive de ramură, cît și întreprinderile proprietate comună a două sau mai multe state. Planul de stat este unic și indivizibil, din el nu se pot extrage părți sau secțiuni care să fie transferate în afara statului. Conducerea economiei naționale în ansamblu nu este posibilă dacă problemele conducerii unor ramuri sau întreprinderi sînt scoase din competența partidului și guvernului țării respective și trecute unor organe extrastatale.

Uneori formele de conducere economică suprastatală de natura celor sus-amintite sînt prezentate ca derivînd din cuvintele lui Lenin despre „tendința de a crea o singură economie mondială, reglementată după un plan general de către proletariatul aparținînd tuturor națiunilor, tendință care apare destul de clar chiar în capitalism și care, fără îndoială, urmează să fie dezvoltată și să fie desăvîrșită în întregime în socialism”¹.

¹ V. I. Lenin. Opere, vol. 31, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 129.

Această prezentare nu ține însă seama de faptul că Lenin s-a referit la o problemă a epocii socialismului victorios în întreaga lume, când „planul general“ al unei „singure economii mondiale“ va fi opera proletariatului „aparținând tuturor națiunilor“.

Chiar atunci când socialismul va învinge pe plan mondial sau cel puțin în majoritatea țărilor, diversitatea particularităților acestor țări, a deosebirilor naționale și statale care, așa cum arăta Lenin, se vor menține vreme îndelungată și după victoria proletariatului pe scară mondială, vor face extrem de complexă găsirea formelor de organizare a colaborării economice. Care vor fi atunci aceste forme, care vor fi metodele concrete de colaborare — aceasta o va arăta viața, experiența. Stabilirea de pe acum a acestor forme, legate de crearea economiei mondiale unice, problemă a unei alte etape istorice, este lipsită de o bază reală.

Tendința spre formarea economiei mondiale unice arătată de Lenin este un factor obiectiv în dezvoltarea societății, care se manifestă și în condițiile de azi, dar acest factor nu poate acționa prin încălcarea legilor obiective caracteristice actualei etape în care se află sistemul economic mondial socialist, alcătuit din economii naționale ale unor țări suverane și independente.

Acesta este punctul de vedere al Partidului Muncitoresc Român în ce privește natura, în actuala etapă istorică, a relațiilor de colaborare economică dintre țările socialiste.

Fără îndoială, dacă unele țări socialiste găsesc potrivit să adopte în relațiile directe dintre ele forme de colaborare deosebite de cele convenite unanim în

C.A.E.R., aceasta este o problemă care privește exclusiv acele țări și pe care o pot hotărî numai ele, în mod suveran.

În actualele condiții, cînd în lume există 14 țări socialiste dintre care numai o parte sînt membre ale C.A.E.R., încît alcătuirea acestuia nu reflectă decît parțial configurația sistemului mondial socialist, un obiectiv care ar contribui la dezvoltarea colaborării economice între toate țările socialiste ar fi ca, împreună cu cele care în prezent nu fac parte din C.A.E.R., să se găsească cele mai bune căi pentru participarea la acesta a tuturor țărilor socialiste, să se asigure forme și metode de colaborare din cele mai largi, elastice, care să atragă și să înlesnească cuprinderea a noi și noi state, pe măsura desfășurării procesului revoluționar mondial. În acest fel C.A.E.R. ar răspunde în cel mai înalt grad intereselor creșterii forței economice a comunității socialiste, valorificării depline a avantajelor transformării socialismului într-un sistem mondial și asigurării unei trainice baze materiale unității țărilor socialiste. Mai mult, noi considerăm că, și pentru țările care merg pe calea unei dezvoltări necapitaliste, trebuie găsite forme și metode de participare la activitatea C.A.E.R. în domeniile care le pot interesa.

În ceea ce-l privește, Partidul Muncitoresc Român se pronunță statornic pentru întărirea și lărgirea colaborării cu toate țările socialiste, pentru înfăptuirea diviziunii internaționale socialiste a muncii pe întregul sistem economic socialist, ca necesitate obiectivă a dezvoltării acestui sistem.

Totodată, diviziunea internațională socialistă a muncii nu poate însemna izolarea țărilor socialiste de ansamblul

relațiilor economice mondiale. Militând pentru promovarea unor relații economice normale, reciproc avantajoase, fără condiții politice, fără restricții și discriminări, Republica Populară Română, ca și celelalte state socialiste, își dezvoltă legăturile economice cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. Au o mare actualitate și se confirmă pe deplin cuvintele lui Lenin care arăta că „există o forță mai puternică decît dorința, voința și hotărîrea oricărui dintre guvernele sau clasele ostile nouă ; această forță o constituie relațiile economice mondiale generale, care le silesc să pășească pe această cale a stabilirii de legături cu noi”¹.

Transformarea socialismului într-un sistem mondial, cucerirea puterii de către oamenii muncii într-un șir de state au pus în fața partidelor comuniste și muncitorești sarcina de a schimba radical nu numai relațiile sociale din cadrul național al țărilor lor, ci și de a organiza relațiile reciproce dintre aceste țări, a elabora normele colaborării din cadrul unei mari comunități mondiale de state. Aceasta a apărut ca o problemă cu totul nouă, în care lipsea o experiență practică anterioară — și cu atît mai complexă cu cît ea privea țări inegale ca mărime, forță, grad de dezvoltare economică, politică și socială, pe lingă deosebirile naționale și particularitățile istorice proprii.

Promovînd pe arena internațională un sistem de relații calitativ nou, fără precedent în istorie, partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste au așezat la baza acestor relații principiile independenței și suverani-

¹ V. I. Lenin. Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P., 1957, p. 142.

tății naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc, întrajutorării tovarășești, neamestecului în treburile interne, respectării integrității teritoriale, principiile inter-naționalismului socialist.

Așa cum sublinia Declarația Consfătuirii din 1960 și cum a verificat pe deplin experiența istorică, aceste principii formează legea de neclintit, chează dezvoltării întregului sistem socialist mondial. Ele s-au impus ca o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare, pentru asigurarea unității de acțiune și coeziunii unei comunități de state independente și egale în drepturi. Orice știrbire sau încălcare a lor nu poate decât să creeze surse de neînțelegeri și disensiuni.

Provoacă o mare îngrijorare faptul că actualele divergențe și polemica publică tot mai ascuțită din mișcarea comunistă și muncitorească internațională se răsfring în domeniul relațiilor dintre țările lagărului socialist. Sint afectate relațiile economice, se reduc schimburile comerciale, se înrăutățesc relațiile politice reciproce, se creează o atmosferă de neîncredere și tensiune între țările respective, ceea ce slăbește unitatea și forța întregului sistem mondial socialist.

Interesele fundamentale ale tuturor popoarelor și ale tuturor țărilor socialiste, fără excepție, interesele mișcării comuniste și muncitorești mondiale, interesele supreme ale clasei muncitoare internațională și ale oamnelor muncii de pretutindeni impun normalizarea grabnică a relațiilor dintre țările socialiste. Partidul nostru consideră că, chiar dacă divergențele nu vor fi soluționate acum și, spre regretul profund al comuniștilor, polemica publică va continua — relațiile interstatale între țările socialiste

trebuie să reintre pe făgașul lor normal. În aceasta partidul nostru vede o obligație imediată, arzătoare a partidelor comuniste și muncitorești din toate țările socialiste, mari sau mici, și a guvernelor acestor țări, o îndatorire imperioasă față de propriul popor și față de toate popoarele.

În procesul dezvoltării lor istorice, țările socialiste s-au întărit economic, politic și social, partidele comuniste și muncitorești din aceste țări s-au maturizat, a crescut capacitatea lor de a soluționa diversele probleme ale construcției interne și relațiilor internaționale ale țărilor lor. În evoluția sistemului socialist mondial, o dată cu creșterea forței și a influenței sale, cu dezvoltarea multilaterală a fiecărei țări socialiste, apar, în cadrul telurilor fundamentale comune, o diversitate de sarcini concrete, de la țară la țară. Este firesc ca statele socialiste, acționînd în spirit de unitate și solidaritate, acordîndu-și sprijin reciproc, să aibă inițiative, să se manifeste activ pe arena internațională, să întreprindă diverse acțiuni corespunzător problemelor și intereselor specifice ale fiecăreia, cit și intereselor generale ale comunității socialiste în ansamblu.

Sînt de o neștirbită actualitate cuvintele lui Lenin care sublinia că „atîta timp cît există între popoare și țări deosebiri naționale și statale — și aceste deosebiri vor dăinui încă foarte multă vreme, chiar și după înfăptuirea dictaturii proletarietului pe scară mondială — unitatea tacticii internaționale a mișcării muncitorești comuniste din toate țările nu cere înlăturarea diversității, suprimarea deosebirilor naționale (ceea ce ar fi un vis absurd în momentul de față), ci cere o aplicare a prin-

cipiilor fundamentale ale comunismului... care să modifice just aceste principii în amănunte, să le adapteze just și să le aplice la deosebirile naționale și ale fiecărui stat național" ¹.

Pornind de la acest adevăr leninist că statele și deosebirile naționale se vor menține pînă la victoria socialismului pe plan mondial și chiar mult timp după aceea, țările socialiste realizează unitatea lor de acțiune în orice domeniu, economic ca și politic, prin consultarea reciprocă, prin elaborarea în comun a unor poziții unitare în problemele mari, prîncipiale, nu prin stabilirea unor soluții unice de către vreo autoritate suprastatală. O asemenea cale este singura justă și posibilă pentru dezvoltarea colaborării între state suverane și egale în drepturi, cheazășuiește adoptarea unor soluții realiste și eficiente, asigură o bază trainică eforturilor comune pentru înfăptuirea hotărîrilor sau liniei generale adoptate.

Este posibil ca între țările socialiste să se manifeste în unele probleme deosebiri de vederi care, întotdeauna cînd apar, trebuie analizate și tratate în mod tovărășesc, în spirit de înțelegere reciprocă, fără aplicarea de calificative și etichetări, fără presiuni și fără recurgerea la măsuri cu caracter discriminatoriu.

În natura sistemului socialist nu există cauze obiective pentru contradicții între sarcinile naționale ale țărilor socialiste și sarcinile lor internaționale, între interesele fiecărei țări și interesele comunității socialiste în ansamblu. Totodată, nici interese proprii, particulare, nu pot fi prezentate ca interese generale, ca cerințe obiective ale dezvoltării sistemului socialist.

¹ V. I. Lenin. Opere, vol. 31, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 75.

Procesul de consolidare a statelor socialiste, de maturizare a partidelor comuniste și muncitorești din aceste țări trebuie privit ca un semn al tăriei acestora, ca o expresie a forței crescînde a fiecărei țări socialiste în parte și a sistemului mondial socialist în ansamblu, un factor pozitiv, îmbucurător, al dezvoltării întregii mișcări comuniste.

Experiența acumulată de țările sistemului mondial socialist a verificat necesitatea ca partidele comuniste și muncitorești să țină seama de acțiunea legilor generale ale construcției socialiste, universal valabile în esența lor. Aceste legi au un caracter obiectiv și, firește, nimeni nu poate în mod arbitrar să „creeze“ noi legi generale, să decreteze fenomene specifice proprii ca avînd o valoare universală, să încerce impunerea lor în alte țări și în alte condiții istorice.

Cerințele acestor legi se aplică în condiții concrete de o mare diversitate, potrivit stadiului sau etapei de dezvoltare a fiecărei țări socialiste, particularităților ei istorice. Încălcarea legilor generale ale construcției socialiste, îndepărtarea de principiile lor fundamentale, ca și ignorarea particularităților naționale nu pot decît să aducă prejudicii construcției socialiste din fiecare țară.

Pentru a stabili cele mai corespunzătoare forme și metode de construire a socialismului, partidele comuniste și muncitorești, luînd în considerare atît cerințele legilor obiective cît și condițiile istorice concrete din țările lor, desfășoară o intensă activitate creatoare, sesizînd cerințele dezvoltării sociale, sintetizînd propria experiență și studiînd experiența altor partide frățești.

Dată fiind diversitatea condițiilor de construcție socialistă nu există și nu pot exista tipare sau rețete unice,

nimeni nu poate hotărî ce este just și ce nu pentru alte țări sau partide. Elaborarea, alegerea sau schimbarea formelor și metodelor construcției socialiste constituie un atribut al fiecărui partid marxist-leninist, un drept suveran al fiecărui stat socialist.

Stricta respectare a principiilor de bază ale relațiilor de tip nou dintre țările socialiste constituie condiția primordială a unității și coeziunii acestor țări, a exercitării rolului determinant al sistemului socialist mondial asupra dezvoltării omenirii.

Aplicarea consecventă în practică a principiilor de bază ale relațiilor dintre țările socialiste constituie o obligație de cea mai mare însemnătate nu numai națională ci și internațională, ținând seama că aceste relații exercită o puternică atracție pe arena mondială, sînt privite cu cea mai mare atenție de toate popoarele, constituie un factor mobilizator în lupta oamenilor muncii din țările capitaliste și din noile state independente. Cuvintele lui Lenin despre puterea exemplului dat de proletariatul victorios își dovedesc valabilitatea atît în ce privește succesele țărilor socialiste, cît și în ce privește influența relațiilor internaționale promovate de aceste țări.

Legăturile de solidaritate internaționalistă între țările sistemului socialist au o temelie trainică: identitatea orînduirii de stat, în care clasa muncitoare exercită rolul de forță socială conducătoare, interesele fundamentale comune ale apărării și dezvoltării cuceririlor revoluționare ale popoarelor, unitatea țelurilor de construire a socialismului și comunismului, ideologia comună a marxism-leninismului.

Experiența tuturor acestor ani de existență a sistemului mondial socialist a arătat că forța și invincibilitatea fiecărei țări socialiste au ca izvor unitatea și coeziunea sistemului mondial socialist. Nu ceea ce desparte acum, ci ceea ce unește țările socialiste este mai puternic, trebuie să precumpănească și să învingă.

V. MIȘCAREA DE ELIBERARE NAȚIONALĂ, PARTE INTEGRANTĂ A PROCESULUI REVOLUȚIONAR MONDIAL

În dezbaterea din cadrul mișcării comuniste și muncitorești internaționale, un loc important îl ocupă analiza rolului mișcării de eliberare națională în cadrul procesului revoluționar mondial. Prăbușirea sistemului de robie colonială sub loviturile revoluțiilor de eliberare națională este al doilea fenomen, ca importanță istorică, după formarea sistemului mondial socialist. În ultimele două decenii, peste un miliard și jumătate de oameni au scuturat lanțurile asupririi coloniale, au apărut peste 50 de state noi pe ruinele fostelor imperii coloniale. Partidele comuniste și muncitorești sînt unanime în a aprecia uriașa importanță a mișcării de eliberare națională ca una din marile forțe revoluționare ale contemporaneității, care contribuie la adîncirea contradicțiilor sistemului mondial capitalist, la accentuarea continuă a superiorității forțelor socialismului, democrației și păcii asupra forțelor imperialismului, reacțiunii și războiului, la schimbarea înfățișării lumii.

În lupta pentru înfăptuirea năzuințelor de libertate și viață mai bună, mase uriașe de oameni de pe vaste întinderi ale globului au devenit o forță antiimperialistă activă, energia revoluționară a popoarelor s-a descătușat furtunos. Independența pe care au dobândit-o sute de milioane de oameni din Asia, Africa și alte regiuni ale lumii este rodul bătăliilor lor înverșunate împotriva imperialismului.

Victoriile luptei de eliberare sînt indisolubil legate de modificarea raportului de forțe pe arena internațională în favoarea socialismului, de principala contradicție a lumii contemporane — dintre socialism și capitalism — care subminează și slăbește forțele imperialismului. Creșterea forțelor socialismului și, înainte de toate, formarea sistemului socialist mondial au contribuit în mod hotărîtor la schimbarea calitativă care s-a produs în desfășurarea mișcării de eliberare națională. În prezent nu mai este vorba de desprinderea unei țări sau a alteia din lanțurile dependenței coloniale, ci de destrămarea întregului sistem colonial. Întărirea continuă a sistemului mondial socialist, dezvoltarea mișcării muncitorești din metropole și din celelalte țări capitaliste creează condiții tot mai favorabile luptei anticolonialiste a popoarelor asuprite, lichidării definitive a dominației coloniale sub toate formele.

Sublinierea rolului determinant al forțelor socialismului mondial în lupta împotriva imperialismului, în înfăptuirea transformării revoluționare a lumii nu diminuează cu nimic uriașa contribuție pe care mișcarea de eliberare națională, ca parte integrantă a procesului revoluționar mondial, ca aliat firesc al socialismului, o

aduce la lupta împotriva imperialismului, pentru pace și progres social.

Declarîndu-se partizanii cei mai hotărîți ai coexistenței pașnice între state cu sisteme sociale diferite, ai luptei pentru dezarmarea generală, țările socialiste, partidele comuniste consideră ca sfînt dreptul popoarelor asupra de a-și cuceri și apăra cu arma în mînă libertatea și independența, au acordat și acordă întregul lor sprijin mișcării de eliberare națională, războaielor drepte împotriva sclaviei coloniale, a ocupației străine. Este profund eronat a se prezenta lupta pentru înfăptuirea dezarmării generale și totale ca ducînd la dezarmarea mișcării de eliberare națională a popoarelor asupra în fața asupritorilor.

Procesul înaintării noilor state pe calea progresului aduce numeroase forme și elemente specifice, originale. Avînd în față exemplul și experiența țărilor socialiste, popoarele eliberate de sub jugul colonial se conving tot mai mult că drumul cel mai sigur pentru lichidarea înapoierii seculare și îmbunătățirea condițiilor de trai este — așa cum se arată în Declarația din 1960 — drumul dezvoltării necapitaliste.

Concentrîndu-și eforturile spre consolidarea cuceririlor obținute și dobîndirea independenței economice, popoarele țărilor eliberate dezvoltă forțele de producție ale țărilor lor, înfăptuiesc prefaceri în viața economică, politică și socială. În unele state din Africa și Asia se iau măsuri pentru restrîngerea pozițiilor și influenței monopolurilor străine în economie, pentru crearea și dezvoltarea industriei naționale, creșterea sectorului de stat și limitarea proprietății moșierești, se înfăptuiesc programe

de ridicare a economiei, se adoptă noi forme de organizare a vieții obștești. Forțele democratice, partidele comuniste din noile state suverane, cărora le revine un rol esențial în efectuarea transformărilor progresiste, luptă pentru ducerea pînă la capăt a revoluției antiimperialiste, anti-feudale, democratice.

Un sprijin important în dezvoltarea de sine stătătoare a tinerelor state eliberate îl constituie colaborarea lor economică cu țările socialiste, colaborare care se întemeiază pe respectarea strictă a suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc.

Țările socialiste, clasa muncitoare internațională în frunte cu partidele comuniste și popoarele care luptă pentru cucerirea și consolidarea independenței naționale, toate forțele revoluționare din lumea contemporană formează un front unic antiimperialist. A despărți țările Asiei, Africii și Americii Latine de țările socialiste, mișcarea de eliberare națională și de solidaritate afro-asiatică de clasa muncitoare internațională și de forțele socialismului mondial ar însemna să se aducă mari prejudicii atât intereselor mișcării de eliberare națională cit și intereselor socialismului.

Mai mult ca oricînd este actuală chemarea înflăcărată a lui Lenin care, militînd neobosit pentru unirea strînsă a mișcării de eliberare națională cu forțele socialismului ca o condiție principală a desfășurării cu succes a procesului revoluționar mondial, spunea: „Întotdeauna noi am fost, sîntem și vom fi pentru cea mai strînsă apropiere și unire între muncitorii conștienți din țările înaintate și muncitorii, țăranii, selavii din toate țările asuprite.

Noi am sfătuit întotdeauna și vom sfătui întotdeauna toate masele asuprite din toate țările asuprite, inclusiv coloniile, să nu se despartă de noi, ci să se apropie și să se contopească cât se poate mai strâns cu noi”¹.

VI. MIȘCAREA COMUNISTĂ INTERNAȚIONALĂ, CEA MAI INFLUENTĂ FORȚĂ POLITICĂ A CONTEMPORANEITĂȚII

Avînd drept far călăuzitor ideile marxism-leninismului, partidele comuniste și muncitorești — cea mai importantă forță politică a contemporaneității, cel mai influent factor al progresului social — pășesc în primele rînduri ale luptei pentru pace și socialism; ele numără în prezent peste 42 milioane de membri și grupează tot mai mult în jurul lor forțele democratice și progresiste.

Maturitatea politică și ideologică a mișcării comuniste și-a găsit o puternică expresie în Declarațiile adoptate la Consfăturirile reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești de la Moscova din 1957 și 1960, care cuprind aprecierile și concluziile comune ale mișcării comuniste asupra celor mai importante probleme ale contemporaneității.

În țările socialiste partidele marxist-leniniste conduc destinele a sute de milioane de oameni. Partidele comuniste din țările capitaliste se află în fruntea unor puternice lupte sociale. Cresc amploarea și combativitatea demonstrațiilor și grevelor muncitorești — numai în anul 1963 au participat la greve aproximativ 57 milioane de oameni. În

¹ V. I. Lenin. Opere, vol. 23, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 59.

aceste acțiuni se împletesc tot mai frecvent revendicările economice cu cele politice.

În focul luptelor de clasă numeroase partide comuniste din țările capitaliste s-au dezvoltat și s-au călit, au acumulat o bogată experiență în conducerea acțiunilor oamenilor muncii, și-au sporit influența în viața politică a societății. Sint semnificative succesele importante obținute de o serie de partide comuniste în alegerile parlamentare și comunale, în alegerile din sindicate.

Partidele comuniste dintr-o serie de țări capitaliste activează în ilegalitate, înfruntând cu eroism teroarea și prigoana polițienească, dând dovadă de abnegație nețărmurită și profund devotament față de clasa muncitoare și de popoarele lor, țin sus steagul libertății și progresului social, al independenței naționale și păcii.

Partidele comuniste și muncitorești consideră unitatea de acțiune a clasei muncitoare, a partidelor comuniste și socialiste de o însemnătate hotărâtoare și militează pentru înfăptuirea ei. În lupta pentru apărarea drepturilor economice și libertăților democratice, a independenței și suveranității naționale pășesc alături de clasa muncitoare în frunte cu comuniștii mase largi ale țărănimii, noi pături și categorii ale populației ; în această luptă se unesc comuniști și socialiști, organizații sindicale de diferite orientări, organizații de tineret, de femei și alte organizații obștești, mișcări larg democratice. Cîștigă tot mai mult teren ideea închegării unui larg front împotriva dominației monopolurilor, pentru interesele vitale ale maselor populare.

Lupta pentru socialism în țările capitaliste are loc în condiții deosebit de complexe, diferite de la țară la țară.

Întreaga dezvoltare istorică arată cât de justă este ideea lui Lenin cu privire la abundența și diversitatea enormă de forme, metode și căi în care își găsesc aplicarea legile generale ale revoluției socialiste. Se confirmă previziunea leninistă că această diversitate va crește în mod inevitabil pe măsura cuprinderii în procesul revoluționar a noi țări și popoare.

Misiunea plină de răspundere de a elabora linia politică ce corespunde cel mai bine condițiilor concrete, particularităților fiecărei țări, de a stabili etapele procesului revoluționar, căile și metodele cele mai potrivite desfășurării revoluției socialiste revine clasei muncitoare, forțelor revoluționare interne, partidului marxist-leninist din țara respectivă. Revoluția socialistă este rezultatul unui proces istoric obiectiv, al ascuțirii contradicțiilor și al luptei maselor populare din fiecare țară.

În epoca actuală, de mari prefaceri sociale, când puterea de înfrîngere a clasei muncitoare, a sistemului mondial socialist și a tuturor forțelor antiimperialiste a crescut considerabil, se creează condiții din ce în ce mai favorabile pentru cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare și aliații săi.

Una din problemele cele mai controversate în mișcarea comunistă contemporană este aceea a trecerii de la capitalism la socialism, pe cale pașnică sau nepașnică, controversă în care își găsesc expresie tendințe de absolutizare a unei căi sau alteia.

Posibilitatea trecerii de la capitalism la socialism pe cale pașnică sau pe cale nepașnică este determinată în fiecare țară de condițiile istorice concrete. Clasa muncitoare este interesată să cucerească puterea fără război

civil. Dar clasele exploatoare nu cedează de bună voie puterea, gradul de ascuțire a luptei de clasă depinzînd nu atît de proletariat, cît de folosirea violenței de către clasele exploatoare, de forța lor de împotrîvire.

Esențial pentru asigurarea succesului revoluției proletare este ca clasa muncitoare și partidul său să stăpînească toate formele de luptă, **fără excepție**, să aibă capacitatea de a le mînuî pe toate, să fie pe deplin pregătite **pentru orice eventualitate**, spre a putea **înlocui rapid o formă a luptei cu alta**, potrivit schimbărilor ce survin în condițiile concrete de desfășurare a revoluției.

„Istoria în general — ne învață Lenin — și istoria revoluțiilor în special este întotdeauna mai bogată în conținut, mai variată, mai multilaterală, mai vie, mai «vicleană» decît își închipuie cele mai bune partide, cele mai conștiente avangărzi ale claselor celor mai înaintate... De aci rezultă două concluzii practice foarte importante: prima — pentru a înfăptui sarcina sa, clasa revoluționară trebuie să știe să stăpînească **toate** formele sau laturile activității sociale, fără cea mai mică excepție (ducînd pînă la capăt după cucerirea puterii politice, cîteodată cu prețul unui mare risc și al unui imens pericol, ceea ce n-a dus pînă la capăt înainte de această cucerire); a doua — clasa revoluționară trebuie să fie pregătită pentru înlocuirea cea mai rapidă și mai neașteptată a unei forme cu alta.

Oricine va fi de acord că este nerațională și chiar criminală comportarea unei armate care nu se pregătește să minuiască toate genurile de arme, toate mijloacele și toate metodele de luptă pe care le posedă sau poate să le posede inamicul. Această constatare referitoare la arta militară

este și mai valabilă atunci cînd este vorba de politică. În politică se poate prevedea și mai puțin care mijloc de luptă se va dovedi aplicabil și avantajos pentru noi în cutare sau cutare împrejurări viitoare. A nu stăpîni toate mijloacele de luptă înseamnă a risca o mare înfrîngere — uneori chiar o înfrîngere hotărîtoare — dacă schimbări independente de voința noastră, survenite în situația altor clase, vor aduce la ordinea zilei o formă de activitate în care noi sîntem foarte slabi. Dacă vom stăpîni toate mijloacele de luptă, noi vom învinge cu siguranță, din moment ce reprezentăm interesele clasei într-adevăr înaintate, într-adevăr revoluționare, chiar dacă împrejurările nu ne vor permite să facem uz de arma cea mai periculoasă pentru inamic, de arma care dă cel mai repede lovituri mortale¹.

Istoria confirmă că trecerea de la capitalism la socialism este posibilă numai prin înfăptuirea revoluției proletare, prin instaurarea, într-o formă sau alta, a dictaturii proletariatului, menită să apere cuceririle revoluționare, să facă posibilă transformarea socialistă a societății. Revoluția proletară presupune cuprinderea unor puternice forțe sociale, alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, unirea într-un front larg a tuturor forțelor și mișcărilor de masă îndreptate împotriva claselor exploatatoare, împotriva încercărilor acestora de a-și restaura dominația; ea este nemijlocit legată de intensa activitate organizatorică, politică și ideologică desfășurată de comuniști în rîndurile clasei muncitoare, ale celorlalte mase populare, în vederea mobilizării lor la luptă, a educării și călirii lor revoluționare.

¹ V. I. Lenin. Opere, vol. 31, București, E.S.P.I.P. 1956, p. 78—79.

Atenția neslăbită acordată întăririi continue a rindurilor sale, creșterii influenței politice și ideologice, lupta intransigentă împotriva oricăror concepții străine, pentru apărarea purității marxism-leninismului asigură forța și tăria partidului, capacitatea de a-și îndeplini misiunea sa istorică.

VII. PENTRU SALVGARDAREA UNITĂȚII ȘI COEZIUNII MIȘCĂRII COMUNISTE INTERNAȚIONALE

În ultimul timp, divergențele din mișcarea comunistă și muncitorească internațională s-au adâncit, iar polemica publică a căpătat o ascuțime deosebită. În locul unei dezbateri animate de străduința de a se apropia pozițiile și a se găsi soluții pe baza ideologiei marxist-leniniste — în desfășurarea polemicii publice s-au adoptat forme și metode care înveninează considerabil relațiile între partide, se recurge la aprecieri jignitoare, acuzații și procese de intenții.

O deosebită gravitate are faptul că în polemică sînt atrase aproape toate partidele frățești și că tonul îl dau partidele care, datorită meritelor și experienței lor revoluționare, au mare influență în mișcarea comunistă.

Elaborarea liniei generale comune și a normelor care să asigure unitatea de acțiune a partidelor comuniste și muncitorești nu poate fi decît rodul înțelepciunii lor colective. În marea varietate de condiții în care activează partidele marxist-leniniste, coeziunea mișcării comuniste trebuie concepută în lumina necesităților istorice de a

asigura, ținând seama de această varietate, unitatea în problemele de interes comun, în problemele fundamentale ale dezvoltării sociale. Această unitate nu exclude, firește, păreri diferite într-o problemă sau alta a vieții interne sau internaționale.

Atunci cînd apar păreri deosebite în problemele generale ale mișcării comuniste și muncitorești, este esențial ca ele să nu ducă la încordarea în relațiile între partide, la contradicții ireconciliabile, la acuzații și ex-comunicări reciproce din familia partidelor marxist-leniniste.

La Consfătuirea din 1960 reprezentanții partidelor frățești din întreaga lume au stabilit de comun acord normele și metodele care trebuie folosite în dezbaterile problemelor mișcării comuniste mondiale, pentru a asigura unitatea ei de acțiune.

Dacă între două sau mai multe partide comuniste apar deosebiri de vederi în probleme de interes comun sau generale, dezbaterile lor trebuie astfel pregătite și organizate încît să ducă la unitatea reală de acțiune a partidelor, să îmbogățească și să dezvolte creator, potrivit condițiilor epocii noastre și ale fiecărei țări, învățătura marxist-leninistă. În cazul cînd în cursul dezbaterilor tovarășești, constructive, nu se poate ajunge la un punct de vedere unitar în unele probleme, putem lăsa ca viața, practica socială să demonstreze justetea uneia sau alteia dintre poziții, iar partidele să acționeze în spiritul înțelegerii și respectului reciproc, pentru realizarea scopurilor comune.

Îndelungata istorie a mișcării comuniste demonstrează la ce rezultate negative duce nerespectarea normelor

juste ale relațiilor dintre partide, bazate pe elaborarea colectivă a hotărârilor, pe independența și egalitatea în drepturi a fiecărui partid, pe neamestecul în treburile interne ale altor partide.

Încă în ultima perioadă de existență a Cominternului, devenise clar că rezolvarea problemelor mișcării muncitorești, dintr-o țară sau alta, de către un centru internațional nu mai corespundea stadiului de dezvoltare a mișcării comuniste și muncitorești mondiale. Metodele greșite, amestecul în treburile interne ale partidelor comuniste au mers pînă la înlăturarea și schimbarea unor cadre din conducerea de partid și chiar a unor Comitete Centrale în întregul lor, la impunerea din afară a unor conducători, la reprimarea unor cadre valoroase de conducere din diferite partide, la blamarea și chiar dizolvarea unor partide comuniste.

Partidul nostru a trecut și el, în acea perioadă, prin grele încercări. Amestecul în treburile sale interne a adus daune din cele mai serioase liniei partidului, politicii sale de cadre și muncii organizatorice, legăturilor partidului cu masele.

Practicile generate de cultul personalității în cadrul Cominternului s-au făcut simțite și în Biroul Informativ. După formarea sistemului mondial socialist, aceste practici s-au extins și asupra relațiilor dintre state, ceea ce a sporit gravitatea consecințelor lor. În 1948 s-a trecut la condamnarea și excluderea din Biroul Informativ și din comunitatea statelor socialiste a Partidului Comunist din Iugoslavia și a Iugoslaviei, țară care construiește socialismul. În unele țări socialiste au avut loc numeroase

excluderi din partid, arestări, procese și reprimarea multor cadre de conducere de partid și de stat. Reabilitarea acestora a fost posibilă numai după ce Congresul al XX-lea al P.C.U.S. a dezvăluit și criticat cultul personalității și practicile pe care acesta le-a generat.

Partidul nostru a considerat justă analiza critică făcută de Congresul al XX-lea al P.C.U.S. cultului personalității, dînd o înaltă apreciere acestei analize, cît și sublinierii de către congres a necesității de a se aplica cu cea mai mare consecvență normele leniniste în viața de partid și în mișcarea comunistă mondială.

Aceste concluzii partidul nostru le consideră de mare actualitate în condițiile divergențelor ascuțite existente astăzi în mișcarea comunistă, cînd ar putea să apară pericolul reeditării metodelor și practicilor generate de cultul personalității.

Întreaga experiență a mișcării comuniste arată ce rol hotărîtor are aplicarea normelor leniniste în activitatea partidelor și în relațiile dintre ele, precum și dintre țările socialiste.

Respectarea strictă a principiului potrivit căruia toate partidele marxist-leniniste sînt egale în drepturi, a neamestecului în treburile interne ale altor partide, a dreptului exclusiv al fiecărui partid de a-și rezolva problemele politice și organizatorice, de a-și desemna conducerea, de a-și orienta membrii asupra problemelor politicii interne și internaționale, reprezintă condiția esențială pentru soluționarea justă a problemelor divergente, ca și a oricăror probleme pe care le ridică lupta lor comună.

Raportul și dispozitivul forțelor de clasă dintr-o țară sau alta, deplasările de forțe și evoluția stării de spirit a maselor, particularitățile condițiilor politice interne și internaționale ale unei țări nu pot fi de nimeni cunoscute mai temeinic și mai profund decât de partidul comunist din țara respectivă. Este dreptul exclusiv al fiecărui partid de a-și elabora, de sine stătător, linia politică, obiectivele concrete, căile și metodele atingerii acestora, aplicînd creator adevărurile generale ale marxism-leninismului și concluziile pe care le desprinde din studierea atentă a experienței celorlalte partide comuniste și muncitorești.

Nu există și nu poate exista un partid „părinte” și un „partid-fiu”, partide „superioare” și partide „subordonate”, dar există marea familie a partidelor comuniste și muncitorești egale în drepturi; nici un partid nu are și nu poate avea un loc privilegiat, nu poate impune altor partide linia și păreriile sale. Fiecare partid își aduce contribuția la dezvoltarea tezaurului comun al învățăturii marxist-leniniste, la îmbogățirea formelor și metodelor practice ale luptei revoluționare pentru cucerirea puterii și construirea societății socialiste.

În dezbaterea și confruntarea punctelor de vedere deosebite privind probleme ale luptei revoluționare sau ale construcției socialiste nici un partid nu trebuie să eticheteze partidul frățesc cu care este în divergență de păreri ca fiind antimarxist, antileninist.

Considerăm nejustă practica de a se folosi, în documente de partid, în materiale de presă și radio, în întilniri din cadrul organizațiilor internaționale ș.a. apre-

cieri, acuzații și calificative jignitoare la adresa partidelor frățești și a conducerii lor, de a se prelucra în mod neprietenesc și deformat în rîndurile partidului sau în mase poziția altor partide, de a se condamna la congresele sau în hotărîrile unui partid punctul de vedere și poziția altor partide comuniste.

Nici unui partid nu-i este îngăduit a trece peste capul conducerii de partid dintr-o țară sau alta, și cu atît mai mult nu-i este îngăduit a face apeluri la înlăturarea sau schimbarea conducerii unui partid. Aprecierile și manifestările lipsite de respect față de un partid comunist și de conducerea acestuia pot fi interpretate pe drept cuvînt ca lipsă de respect față de clasa muncitoare, de poporul care acordă încredere partidului și conducerii partidului comunist din țara sa, iar aceasta agravează și mai mult relațiile între partide, între state socialiste, afectează prietenia popoarelor respective.

Din păcate, în focul polemicii, acuzațiile reciproce au ajuns să înlocuiască analiza științifică a deosebirilor de păreri, să întunece fondul problemelor, depășind orice limite.

Este de neconceput ca în relațiile dintre partidele comuniste să se recurgă la acuzații reciproce, profund jignitoare la adresa conducătorilor unui partid frățesc — că ar fi „cei mai mari revizioniști ai timpurilor noastre“ care fac „cîrdășie cu imperialismul S.U.A.“ și „deschid larg porțile pentru reinstaurarea capitalismului“ sau că ar fi „troțkiști“ care „desfășoară un atac furios împotriva socialismului mondial“, „parteneri din flancul drept al «turbaților» americani“ ș.a.

Asemenea invective grave nu pot duce decît la încordarea relațiilor între partide, la îngreunarea contactelor

între conducerile partidelor respective și împing spre rup-tură, spre sciziunea mișcării comuniste.

Intr-o perioadă în care partidelor comuniste și munci-torești le revin sarcini hotărîtoare pentru destinele ome-nirii, cînd unitatea lor este necesară mai mult ca oricînd, polemica publică, formele ei de manifestare au creat con-fuzii într-un șir de partide comuniste și în rîndul oamenilor muncii dintr-o serie de țări. Cu numeroase prilejuri, lideri ai popoarelor din țările recent eliberate și ai mișcării de eliberare națională și-au manifestat amărăciunea și îngrijo-rarea în legătură cu disensiunile dintre țările socialiste, exprimîndu-și speranța că se va pune capăt fără întîrziere acestor disensiuni.

Prezintă o deosebită gravitate faptul că într-o astfel de situație, în organele centrale de presă ale unuia dintre cele mai mari partide frățești, P. C. Chinez, se susține că în ac-tualele condiții din mișcarea comunistă sciziunea, atît pe plan internațional cît și în diferite partide, devine nece-sară și inevitabilă și că dialectica dezvoltării mișcării clasei muncitoare internaționale este „unitatea, lupta și chiar sciziunile, precum și o unitate nouă pe o bază nouă“.

După părerea noastră, aceasta înseamnă teoretizarea sciziunii, un apel la sciziune.

Profitînd de actuala stare de lucruri din mișcarea co-munistă, tot felul de elemente nemulțumite, antipartinice, dizolvante, dintr-o serie de partide se ridică împotriva con-ducerii de partid, se constituie în grupuri scizioniste, se autointitulează „adevărate partide marxist-leniniste“ și luptă pentru spargerea mișcării muncitorești din țara respectivă.

Este regretabil că aceste grupuri găsesc apreciere favorabilă și sprijin la tovarășii chinezi.

Consfătuirile, sesiunile și congresele din ultimii ani ale diferitelor organizații democratice internaționale, și mai ales cele recente, arată că polemica deschisă duce la măcinarea influenței și prestigiului de care se bucură comunistii, țările socialiste în aceste organizații, la slăbirea unității și capacității de luptă a organizațiilor internaționale muncitorești și democratice.

Constatăm cu regret că în materialele unor partide comuniste și muncitorești se adresează îndemnuri partidelor frățești la ascuțirea polemicii publice — ceea ce duce la încordarea relațiilor, la agravarea pericolului de sciziune.

Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și Partidului Comunist Chinez, datorită prestigiului de care se bucură, le revin o răspundere și un rol deosebit în restabilirea unității mișcării comuniste. Adresăm un apel către toate partidele frățești și în primul rînd către cele două mari partide, Partidul Comunist al Uniunii Sovietice și Partidul Comunist Chinez : să ne unim cu toții eforturile pentru a bara calea sciziunii, pentru a salvarda unitatea și coeziunea lagărului țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești mondiale !

Primul și cel mai important pas, în momentul de față, este încetarea imediată și sub toate formele a polemicii publice între partidele comuniste și muncitorești.

Adresăm un călduros apel către toate partidele pentru încetarea imediată a polemicii publice și pregătirea Consfătuirii reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești, pentru apărarea și întărirea unității lagă-

rului țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești mondiale.

Încetarea imediată a polemicii publice ar fi privită de întreaga omenire ca o demonstrație a forței și vitalității marxism-leninismului, a capacității partidelor comuniste de a rezolva divergențele pe cale tovarășească, principială. Aceasta ar întări considerabil prestigiul și influența socialismului, ar da un puternic avânt forțelor mișcării revoluționare antiimperialiste, cu consecințe deosebit de favorabile asupra întregului proces revoluționar mondial.

Dacă nu se va putea realiza încetarea completă a polemicii deschise, atunci deosebirile de păreri să fie dezbătute principial, cu obiectivitate. Invectivele și aprecierile jignitoare, acuzațiile reciproce, procesele de intenții, deformarea și mistificarea pozițiilor altor partide nu pot constitui argumente convingătoare, care să contribuie la soluționarea problemelor.

Partidul Muncitoresc Român consideră că este necesar să se înceapă de îndată consultări între Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, Partidul Comunist Chinez și celelalte partide frățești în vederea constituirii unei Comisii formate din reprezentanții unui număr de partide, care să treacă la pregătirea unei Consfături a reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești.

O asemenea Consfătuire trebuie organizată numai pe baza participării tuturor partidelor comuniste și muncitorești și trebuie convocată numai după ce va fi temeinic pregătită.

C.C. al P.M.R. consideră că o Consfătuire la care ar participa numai o parte din partidele comuniste ar fi impo-

triva cauzei unității, ar duce la agravarea situației, la izolarea unor partide frățești, la consacrarea sciziunii mișcării comuniste și muncitorești mondiale.

Sintem convinși că unitatea în principalele probleme ale dezvoltării sociale poate și trebuie să fie înfăptuită dacă partidele frățești vor căuta, cu perseverență și răbdare, căile de înțelegere reciprocă și de apropiere a pozițiilor.

C.C. al P.M.R. își reafirmă convingerea că deasupra oricăror divergențe stă ceea ce este comun partidelor comuniste și muncitorești; ceea ce le unește reprezintă esențialul și este infinit mai puternic decât orice deosebiri de vederi. Ne unesc țelurile comune ale cuceririi puterii de către clasa muncitoare, ale victoriei socialismului și comunismului în întreaga lume. Ne unește lupta comună împotriva imperialismului, pentru interesele vitale și drepturile democratice ale maselor populare, împotriva colonialismului sub toate formele sale, pentru eliberarea națională a popoarelor; ne unește țelul comun al statornicirii unei păci trainice în lume, ca sarcină vitală a întregii omeniri. Ne unesc internaționalismul proletar, solidaritatea internaționalistă de clasă, răspunderea istorică față de proletariatul internațional și față de oamenii muncii de pretutindeni, ne unesc ideologia comună, învățătura marxist-leninistă.

Aceste legături unesc partidele comuniste și muncitorești într-o mare familie de partide frățești, formează baza trainică a coeziunii mișcării comuniste și muncitorești mondiale, constituie factorii obiectivi ai soluționării tovărășești a oricăror probleme dintre partidele noastre.

Mai mult decît oricînd sînt de o arzătoare actualitate
concluziile Declarației de la Moscova din 1960 că „întere-
sele luptei pentru cauza clasei muncitoare impun unirea
tot mai strînsă a rîndurilor fiecărui partid comunist și ale
marii armate a comuniștilor din toate țările”.

22 aprilie 1964

**COMITETUL CENTRAL
AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMIN**

Ort la cules 26.04.1964. Bun de tipar 26.04.1964. Apă-
rut 1964. Hirtie ziari de 50 g/m², 540×840/16. Coli edi-
toriile 2,6. Coli de tipar 4. C.Z. pentru bibliotecă
JCP-R.

Tiparul executat sub comanda nr. 5.922/40.298 la
Combinatul Poligrafic „Casa Școlii”, Piața Școlii,
nr. 1. București — R.P.R.

